

St. Olav menighet
Botnegaten 22
3112 Tønsberg

Tønsberg, 22. januar 2020

Tønsberg kommune
Kommuneutvikling
V / virksomhetsleder Anne Beate Hekland

Anmodning om endring av gatenavnet *Sandefjordgaten* til *Klosterlasses vei*

Bakgrunn:

St. Olav katolske menighet i Tønsberg ønsker å hedre minnet om Lauritz Nielsson, født i Tønsberg ca. 1537. Han var en norsk jesuittprest som arbeidet for gjeninnføringen av katolisismen i Skandinavia og ble i alminnelighet kalt *Klosterlasse* etter at han på slutten av 1570-tallet ledet den høyere utdanning i Sverige fra et tidligere fransiskanerkloster på Gråmunkeholmen (i dag Riddarholmen) i Stockholm. Da hans katolske identitet ble avslørt i 1580, måtte han forlate Sverige, og han var i praksis utelukket fra å vende tilbake til Skandinavia resten av livet.

Til gjengjeld drev Klosterlasse i årevis, med ulike jesuittskoler i Europa som base, opplæring av norske og andre skandinaviske studenter, hvorav flere konverterte til katolisismen og vendte tilbake til sine hjemland som hemmelige katolske misjonærer. Jesuittenes skoler var kjent som fremragende utdanningsinstitusjoner og ble benyttet også av studenter fra det lutherske Danmark-Norge, ikke minst fra Tønsberg-området. Fra begynnelsen av 1600-tallet forsøkte myndighetene å få slutt på disse studiereisene. I 1613 ble flere fremtredende norske prester tiltalt og dømt for «papisme» ved en rettssak i Gjerpen ved Skien, deriblant to sønner av den tidligere Tønsbergprost og rektor ved Oslo katedralskole, Rasmus Hjort. En tredje sønn var også siktet, men ble frikjent. Den skjerpede lovgivningen mot katolisisme i Danmark-Norge som fulgte Gjerpen-dommen, er en viktig bakgrunn for den norske grunnlovens jesuittpragraf (1814-1956).

Lauritz Nielsson, som også ble omtalt med den latinske navneform Laurentius Nicolai Norvegus, eller kort og godt som pater Norvegus, døde 5. mai 1622 i Vilnius i Litauen og ble begravet i universitetskirken St. Johannes. Han ble senere flyttet til en fellesgrav utenfor kirken. I 1998 ble det satt opp en minneplate med norsk og litauisk tekst inne i kirken som H.M. kong Harald V avduket (se vedlegg). Tønsberggutten Lauritz Nielsson, alias Klosterlasse, er blitt omtalt som «en av historiens mest betydelige nordmenn» (Øystein Rian, 2014), og som «utvilsomt ... den eneste nordmann med internasjonalt ry på 15- og 1600-tallet» (Lars Roar Langslet, 2015). Han skrev en rekke bøker, de fleste på latin, men også på dansk, og mange brev fra hans hånd er bevart. I *Vestfold's litteraturhistorie* (Kåre Glette, 2009) omtales

Klosterlasse som «den mest boklærde mannen i Vestfold og kanskje i Noreg i perioden 1537-1807». Så langt finnes det ingen minnesmerker over Klosterlasse i Norge.

Anmodning:

I 2022 er det 400 år siden Klosterlasse døde. St. Olav menighet ønsker i den anledning å ta ulike initiativ i samarbeid med andre aktører lokalt og regionalt for å hedre Klosterlasses minne i hans egen hjemby og hans eget hjemland:

1) St. Olav menighet planlegger å sette opp en minneplate/-stein på kirketomten vår etter mønster av minneplaten i Vilnius, med avduking i mai 2022 og medvirking fra Oslo katolske biskop og lokale og internasjonale gjester.

2) Forskere ved Universitetet i Sørøst-Norge planlegger et fagseminar i Tønsberg i forbindelse med 400-årsmarkeringen av Klosterlasses død.

3) En utstilling om «Klosterlasse og motreformasjonen i Vestfold» er under utredning i samarbeid med Slottsfjellsmuseet.

4) St. Olav menighet vil dessuten anmode Tønsberg kommune om å ære Klosterlasse, et av våre mest berømte bysbarn i sin tid, ved å kalle en gate opp etter ham. St. Olav katolske kirke i Tønsberg ligger på hjørnet av *Botnegaten* og *Sandefjordgaten*. *Sandefjordgaten* går opp langs kirken og er forholdsvis kort med bare én adresse tilknyttet gaten. Det ville være en utmerket heder for dette berømte bysbarn om *Sandefjordgaten* forandret navn til *Klosterlasses vei*. Det vil også passe fint å få Klosterlasses vei i nærheten av Svend Foyns gate, som er oppkalt etter en annen av Tønsbergs store sønner.

St. Olav katolske menighet vil sette stor pris på om Tønsberg kommune kan sette i gang prosessen for en slik forandring, slik at det kunne skje innen 400-årsmarkeringen i mai 2022, og vi ber om en tilbakemelding fra kommunen på vår anmodning. Klosterlasse bør hedres i sin hjemby for sin lærdom, sitt mot og sin utholdenhet i en tid hvor verdier vi tar som en selvfølge, som tros- og ytringsfrihet, slett ikke var det.

Vennlig hilsen

Johannes Vu Manh Hung
sogneadministrator i St. Olav menighet

Gunnhild Bærø
leder i St. Olav menighetsråd

Vedlegg:

- bilde av minneplaten og St. Johannes-kirken i Vilnius
- gatekart